

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 4. detsember 2009
(OR. en)**

**16917/1/09
REV 1**

LIMITE

**CO EUR-PREP 1
POLGEN 228**

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Nõukogu

Teema: *Euroopa Ülemkogu (10.–11. detsember 2009)*
– *Järelduste eelnõu*

Delegatsioonidele edastatakse Euroopa Ülemkogu järelduste eelnõu, mis võetakse vastu Euroopa Ülemkogu 10.–11. detsembri kohtumisel.

o

o o

Euroopa Ülemkogu kohtumisele eelnes Euroopa Parlamendi presidendi Jerzy Buzeki ettekanne, millele järgnes arvamuste vahetamine.

o
o o

I. Institutsioonilised küsimused

1. Euroopa Ülemkogu tervitab Lissaboni lepingu jõustumist 1. detsembril. Leping tagab liidule stabiilse ja püsiva institutsioonilise raamistiku ning võimaldab liidul täielikult keskenduda eesseisvatele probleemidele.
2. Rootsi eesistumise ajal toimunud intensiivne ettevalmistustöö, mida käsitletakse eesistujariigi aruandes (17033/1/09), on võimaldanud Lissaboni lepingul sujuvalt jõustuda. 1. detsembril asus Herman van Rompuy Euroopa Ülemkogu eesistuja ametikohale ja Catherine Ashton liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ametikohale.
3. Vastavalt 2009. aasta oktoobris kinnitatud eesistujariigi aruandele palub Euroopa Ülemkogu kõrgel esindajal esitada kiiresti ettepanek Euroopa välisteenistuse korralduse ja toimimise kohta, et ettepaneku saaks koos sellega seotud õigusaktide ja eelarvedokumentidega vastu võtta 2010. aasta aprilli lõpuks. Ettevalmistustöö peaks jätkuma praeguses vormis.
4. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni poolt kodanikualgatuse küsimuses üldsusega konsulteerimise alustamist. Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama võimalikult kiiresti õigusakti ettepaneku, et selle saaks 2010. aasta esimesel poolaastal vastu võtta.

Täidetakse hiljem.

II. Majandus-, finants- ja tööhõiveolukord

5. Majandus- ja finantskriis on tekitanud maailmamajandusele tõsiseid raskusi ja toonud kaasa raskeima majanduslanguse pärast 1930ndaid aastaid. Kriisiga võitlemiseks on EL ja liikmesriigid rakendanud mitmeid erakorralisi meetmeid, sealhulgas Euroopa majanduse elavdamise kava alates 2008. aasta detsembrist. Toetusmeetmed on olnud keskse tähtsusega nii finantsturgude vastu usalduse taastamisel ja nende nõuetekohase toimimise tagamisel kui ka kriisist majanduskasvule ja tööhõivele tuleneva mõju pehmendamisel.
6. Majandusolukord on stabiliseerunud ja usaldus kasvab. Prognoosid lubavad majandustegevuse tasast elavnemist 2010. aastal, millele 2011. aastal peaks järgnema tugevam kasv. Siiski jääb olukord ebakindlaks ja hapraks ning eeldatavalt halveneb tööhõive- ja sotsiaalne olukord 2010. aastal veelgi. Seetõttu tuleks jätkata majanduse toetamise poliitikate rakendamist, kuni majanduse elavnemine on täielikult tagatud. Ootuste kinnistamiseks ja usalduse tugevdamiseks kinnitab Euroopa Ülemkogu taas, kuivõrd tähtis on töötada välja ja teha teatavaks usaldusväärsed ja koordineeritud strateegiad laiapõhjalistest stimuleerimispoliitikatest loobumiseks.

Väljumisstrateegiad

7. Euroopa Ülemkogu peab oluliseks, et fiskaalset väljumisstrateegiat rakendataks stabiilsuse ja kasvu pakti raames, mis jääb ELi eelarveraamistiku nurgakiviks. Oluline vahend riigi rahanduse usaldusvärsuse taastamiseks on eelkõige nõukogu poolt 2. detsembril vastu võetud soovitused riikidele, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust. Sellega seoses kordab Euroopa Ülemkogu oma 20. oktoobri järeldusi fiskaalse väljumisstrateegia kohta ja tuletab meelde, et strateegia kohaselt peab eelarve konsolideerimine ületama sihttaseme, milleks on 0,5 % SKPst aastas, ning sellega peavad kaasnema eelarve jätkusuutlikkust toetavad struktuurireformid. Eelarve konsolideerimisega tuleks alustada hiljemalt 2011. aastal ning veelgi varem mõnes liikmesriigis, kus majandusolud seda võimaldavad, eeldusel et komisjoni prognoosid näitavad jätkuvalt, et majanduse elavnemine kiireneb ja muutub suudab ise oma hoogu säilitada.

8. Vaja läheb laiapõhjalisemaid väljumisstrateegiaid, võttes samuti arvesse vajadust finantstoetusskeemide kasutamine lõpetada. Nõukogu poolt 2. detsembril 2009 kehtestatud finantssektori toetamise lõpetamise põhimõtted peavad suunama edasist tööd. Äärmiselt oluline on töötada välja koordineeritud lähenemisviis, milles võetakse arvesse finantsstabiilsust ja iga liikmesriigi olukorda ning millega nähakse finantsasutustele ette progresseeruvad stiimulid, et lõpetada nende sõltumine riigi rahalisest toetusest.
9. Euroopa Ülemkogu rõhutas, et negatiivse kaasmõju vältimiseks peaks riigi toetusmeetmetest järkjärguline loobumine toimuma liikmesriikides koordineeritult, väljumisstrateegiate ajastamisel tuleks võtta arvesse paljusid elemente ning sõltuvalt iga liikmesriigi olukorrast peaks toetusmeetmest loobumine algama riigigarantiidest.
10. Euroopa Ülemkogu innustab nõukogu jätkama väljumisstrateegiatega seotud tööd ja andma ülemkogule 2010. aasta märtsis aru nii eelarve kui finantssektori osas.

Finantsturud

11. Finantskriis on teinud ilmseks praeguse finantsasutuste reguleeriva raamistiku ja järelevalvekorra puudused. Euroopa Ülemkogu tunnustab kiiret ja otsustavat tegutsemist nõukogus, kes on leppinud kokku täiesti uues Euroopa finantsjärelevalve struktuuris. Uus struktuur luuakse selleks, et taastada tarbijate ja investorite usaldus finantsturgude vastu, pakkuda paremat kaitset tulevaste finantsmullide ja majanduskriiside eest ning suurendada stabiilsust ja viia järelevalve vastavusse turgude tegeliku integreeritusega.

12. Euroopa Ülemkogu tervitab nõukogus kokku lepitud üldist lähenemisviisi Euroopa Liidu uue järelevalveraamistiku paketi suhtes. Uus Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu tagab Euroopa Liidule süsteemi makrotasandi usaldatavusriskide jälgimiseks ning väljastab riskihoiatusi ja soovitusi parandusmeetmeteks, kui sellised riskid on märkimisväärsed. Kolm uut pangandus-, kindlustus- ja väärtpaberiturgude järelevalveasutust töötavad välja ühised tehnilised standardid, neil on suur koordineeriv roll järelevalvekolleegiumides, nad suudavad finantskriiside korral tõhusalt tegutseda ning nad tagavad ELi õigusaktide järjepideva kohaldamise muu hulgas siduva vahendusmehhanismi abil. Euroopa Ülemkogu loodab, et Euroopa Parlament võtab ettepaneku kiiresti vastu, nii et uue süsteemi saaks käivitada 2010. aastal.
13. Nõukogu poolt kapitalinõuete direktiivi muudatuste suhtes vastu võetud üldine lähenemisviis on veel üks samm finantssektori reguleerimise karmistamise suunas, pidades silmas võimalikke finantskriise. Sellega tugevdatakse kapitalinõudeid teatavate pangandustegevuste jaoks ning nähakse ette selged ja siduvad tasustamiseskirjad, mis on kooskõlas G20 juhtide poolt kokkulepituga. Finantssektoris kohaldatav tasustamispoliitika peab soodustama head ja tõhusat riskide juhtimist ning peaks aitama ära hoida tulevasi majanduskriise. Euroopa Ülemkogu ootab nüüd Euroopa Parlamendilt kiiresti lõplikule kokkuleppele jõudmist. Euroopa Ülemkogu kutsub finantssektorit üles viivitamata rakendama häid tasustamistavasid ja tervitab komisjoni kavatsust selliste tasustamispõhimõtete rakendamist hoolikalt jälgida. Samuti kutsub Euroopa Ülemkogu üles tegema täiendavaid edusamme võitluses pangandussektori protsüklilisusega ja palub komisjonil esitada 2010. aastal täiendavaid ettepanekuid, võttes arvesse Baseli komitees tehtavat tööd.
14. Euroopa Ülemkogu rõhutab ka vajadust kiirendada tööd alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva direktiivi eelnõuga, milles tuleks käsitleda ka asjakohase tasustamispoliitika küsimust. Ülemkogu tervitab komisjoni kavatsust esitada 2010. aastal õigusaktide ettepanekud tuletisinstrumentide turu stabiilsuse ja läbipaistvuse parandamiseks.

15. EL seisab silmitsi suurte struktuuriliste väljakutsetega. Seetõttu töötati kümme aastat tagasi välja Lissaboni strateegia. Strateegiast on olnud kasu Euroopa konkurentsivõimet suurendava raamistiku loomisel ja struktuurireformide läbiviimise innustamisel. Nüüd on saabunud aeg hinnata Lissaboni strateegia mõju ja eelkõige suunata pilk tulevikku. Võttes arvesse kriisi mõju majandusele ja sotsiaalvaldkonnale ning samuti rahvastiku vananemisest ja kliimamuutustest tulenevaid probleeme, on rohkem kui eales varem vaja uut lähenemisviisi. Konkurentsivõime edasiseks parandamiseks ja ELi kasvupotentsiaali suurendamiseks tuleb poliitika keskendada pikaajalistele reformidele ambitsioonika ja uuendatud strateegia raames.
16. Euroopa Ülemkogu kevadise kohtumiseni jäänud aega tuleks kasutada selleks, et määrata kindlaks ELi 2020. aasta strateegia elemendid ja analüüsida, kuidas tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus, säilitades samas investeeringud ja sotsiaaltoetused, kuidas luua kaasavat ja tõhusat tööturgu, kuidas veelgi tugevdada siseturgu ja kuidas täiel määral kasutada väliskaubandust ja avatust. Muud analüüsimist vajavad olulised küsimused on seotud kasuga, mis tuleneb keskkonnahoidlikumast majandusest, ärikliima paranemisest ja meie majanduse teadmusbaasi täiustamisest, sealhulgas teadusuuringutest ja innovatsioonist. Sellega seoses tuleks teha jõupingutusi sotsiaalse sidususe ja soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks.
17. Samal ajal kutsub Euroopa Ülemkogu uuesti läbi mõtlema kasutatavat metoodikat; vaja on tõhusamat ja läbipaistvamat juhtimisstruktuuri, mille eesmärk on saavutada käegakatsutavaid tulemusi. Sellega seoses on otsustava tähtsusega poliitikameetmete järelevalve ja hindamine. Samuti vajab täiendavat läbimõtlemist see, kuidas parimal viisil kasutada riigipõhiseid soovitusi, kuidas tugevdada siseriiklike ja ELi meetmete vahelist seost ja kuidas tööturu osapoolte ning piirkondlike ja kohalike ametiasutuste aktiivsema kaasamise abil tugevdada riikide vastutust.
18. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks, et komisjon on alustanud konsultatsioone tulevase strateegia üle ja jääb ootama sihte seadva ettepaneku esitamist 2010. aastal võimalikult varakult, pidades silmas strateegia üle peetavat põhjalikku arutelu ülemkogu 2010. aasta kevadisel kohtumisel.

19. Säästev areng jääb ka Lissaboni lepingu alusel üheks Euroopa Liidu põhieesmärgiks. Nagu on rõhutatud eesistujariigi aruandes liidu säästva arengu strateegia 2009. aasta läbivaatamise kohta (16818/09), pakub strateegia endiselt välja pikaajalise visiooni ning see on üldiseks poliitikaraamistikuks kõikidele liidu poliitikatele ja strateegiatele.
 20. Mitmed jätkusuutmatud suundumused nõuavad kiiret tegutsemist. Märkimisväärseid lisapingutusi tuleb teha kliimamuutuste ohjamiseks ja kliimamuutustega kohanemiseks, transpordisektori suure energiatarbimise vähendamiseks ja praeguse bioloogilise mitmekesisuse vähenemise protsesside tagasipööramiseks. Üleminek kindlale ja säästvale vähe sisendeid kasutavale süsinikuvaesele majandusele nõuab tulevikus suuremat tähelepanu. Prioriteetsed meetmed tuleks strateegia tulevaste läbivaatamiste käigus selgemini kindlaks määrata. Juhtimist, sealhulgas rakendamist, järelevalvet ja järelmeetmete võtmise mehhanisme tuleks tugevdada, näiteks seostades strateegia kindlamalt ELi 2020. aasta strateegia ja teiste valdkondadevaheliste strateegiatega.
-
21. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni kavatsust luua Euroopa äärepoolseimate alade foorum, mis oleks avatud kõikidele liikmesriikidele ja äärepoolseimatele piirkondadele, nagu on kirjeldatud komisjoni 17. oktoobri 2008. aasta teatistes. Foorumi avakohtumine toimub 27.-28. mail 2010 Brüsselis ja seejärel iga kahe aasta järel.
 22. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde eesmärgi viia läbi ulatuslik eelarve läbivaatamine, mis hõlmab kõiki ELi kulutuste ja ressursside aspekte. Euroopa Ülemkogu palub komisjonil esitada aruanne, et nõukogu saaks 2010. aasta jooksul anda suuniseid prioriteetide kohta.

III. Stockholmi programm – avatud ja turvaline Euroopa, mis on oma kodanike teenistuses ja kaitseb neid

23. Viis aastat pärast Haagi programmi algust on liidul käes aeg vaadata läbi oma poliitika uutele väljakutsetele tõhusaks vastamiseks. Sel eesmärgil võttis Euroopa Ülemkogu vastu uue mitmeaastase tegevuskava aastateks 2010–2014, mida nimetatakse Stockholmi programmiks.
24. Euroopa Ülemkogu on seisukohal, et järgmiste aastate prioriteediks peab olema keskendumine kodanike ja teiste isikute huvidele ja vajadustele, kelle ees on ELil vastutus. Väljakutseks on tagada põhiõiguste ja -vabaduste ning terviklikkuse austamine, tagades samas Euroopas turvalisuse. Äärmiselt oluline on see, et õiguskaitsemeetmed ning üksikisikute õiguste kaitseks võetavad meetmed, õigusriigi põhimõtted ja rahvusvahelise kaitse eeskirjad oleksid sidusad ja vastastikku üksteist tugevdavad. Stockholmi programm pöörab keskset tähelepanu allpool esitatud prioriteetidele.
25. ***Kodakondsuse ja põhiõiguste edendamine.*** Euroopa kodakondsus peab muutuma käegakatsutavaks tegelikkuseks. Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala peab eelkõige olema ühtne ala, kus põhivabadused on kaitstud. Schengeni ala laienemine peab jätkuma. Põhiväärtusteks on inimisiksuse ja inimväärikuse ning muude põhiõiguste hartas ja Euroopa inimõiguste konventsioonis sätestatud õiguste austamine. Näiteks tuleb kõnealuste õiguste kasutamist ja kodanike eraelu puutumatust kaitsta ka väljaspool riigipiire, eelkõige isikuandmete kaitse tagamise kaudu. Arvestada tuleb kaitsetus olukorras olevate inimeste erivajadustega ning Euroopa kodanikel ja teistel isikutel peab olema võimalik igakülgselt teostada oma eriõigusi nii ELis kui ka vajaduse korral kolmandates riikides.

26. **Õiguse- ja õiglusepõhine Euroopa.** Euroopa õigusruumi loomisel tuleb liikuda sügavuti, et ületada praegune killustatus. Erilist tähelepanu tuleks pöörata mehhanismidele, millega lihtsustatakse inimeste juurdepääsu õigusasutustele, nii et nad saavad kaitsta oma õigusi kogu liidus. Samuti tuleks parandada õigusalatöötajate vahelist koostööd ja nende koolitamist ning eraldada ressursse, et kõrvaldada takistused teiste liikmesriikide õigusaktide tunnustamisel.
27. **Kaitset osutav Euroopa.** Tuleks töötada välja sisejulgeoleku strateegia, et parandada veelgi julgeolekut ELis ning seeläbi kaitsta Euroopa kodanike elu ja turvalisust ning võidelda organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja muude ohtudega. Strateegia eesmärk peaks olema õiguskaitse, piirihalduse, kodanikukaitse, katastroofide ohjamise valdkonnas tehtava koostöö ning kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö tugevdamine, et muuta Euroopa turvalisemaks. Peale selle peab Euroopa Liit toetuma oma töös liikmesriikidevahelisele solidaarsusele ja kasutama täiel määral ELi toimimise lepingu artiklit 222.
28. **Juurdepääs Euroopale globaliseerunud maailmas.** Ärimeeste, turistide, õppurite, teadlaste, töötajate, rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ja teiste seaduslike huvidega isikute juurdepääs Euroopale tuleb muuta tulemuslikumaks ja tõhusamaks. Samal ajal peavad liit ja liikmesriigid tagama oma kodanike julgeoleku. Integreeritud piirihaldust ja viisapoliitikat tuleks pidada nende eesmärkide saavutamise vahendiks.

29. ***Euroopa vastutus, solidaarsus ja partnerlus rände- ja varjupaigaküsimustes.*** Tulevikku suunatud ja tervikliku, solidaarsusel ja vastutusel põhineva Euroopa rändepoliitika väljatöötamine on jätkuvalt Euroopa Liidu keskne eesmärk. Tuleb rakendada tulemuslikult kõik asjakohased õigusaktid ning täiel määral tuleb kasutada selle valdkonna vastavaid ametkondi ja asutusi. Hästi juhitud ränne võib olla kasulik kõikidele sidusrühmadele. Euroopa sisserände- ja varjupaigapakt on selge alus edasisteks arenguteks kõnealuses valdkonnas. Euroopa vajab paindlikku poliitikat, mis reageerib liikmesriikide prioriteetidele ja vajadustele ning võimaldab rändajatel kasutada täielikult oma potentsiaali. Kaitset vajavatele isikutele tuleb tagada juurdepääs õiguslikult turvalistele ja tõhusatele varjupaigamenetlustele. Peale selle, kuna ebaseadusliku sisserände surve suureneb pidevalt ELis ja eriti liikmesriikides, mis asuvad ELi välispiiridel, sealhulgas lõunapiiril, on vaja usaldusväärse ja jätkusuutliku sisserände- ja varjupaigasüsteemi tagamiseks ELis ebaseaduslikku rännet vältida ja kontrollida ning selle vastu võidelda kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2009. aasta oktoobri kohtumise järeldustega.
30. ***Euroopa roll globaliseerunud maailmas – välismõõde.*** Vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonna ELi poliitika välismõõtme tähtsus rõhutab vajadust suurendada nimetatud poliitikate integreerimist Euroopa Liidu üldisesse poliitikasse. Välismõõde on oluline meie ees seisvate peamiste probleemide lahendamiseks ning see pakub ELi kodanikele rohkem võimalusi töötada ja luua ärisuhteid kogu maailmas. Õiguse, vabaduse ja julgeoleku valdkonna välismõõde on otsustava tähtsusega kõnealuse programmi eesmärkide edukaks täitmiseks ning seda tuleks võtta arvesse kõikides muudes ELi välispoliitika aspektides ja see peab olema nendega täielikus kooskõlas.
31. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama hiljemalt 2010. aasta juunis vastu võetava Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava ning koostama 2012. aasta juuniks vahearuande.

IV. Kopenhaageni kliimamuutuste konverents

32. Kopenhaageni konverents on rahvusvahelise üldsuse jaoks ajalooline võimalus, et tegutseda koos kliimamuutuste probleemile vastamiseks. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde oma läbirääkimispositsiooni, mille ta 30. oktoobril 2009 vastu võttis. Kõik osalised peavad pühenduma täielikult sellele, et saavutada ülemaailmne, laiaulatuslik ja ambitsioonikas Kopenhaageni kokkulepe, mis hõlmab kõiki Bali tegevuskava osasid. Kopenhaagenis kokkuleppe saavutamise eeltingimus on see, et kasutatakse ühiselt kokku lepitud, läbipaistvaid ja rahvusvahelisi standardeid kasvuhoonegaaside mõõtmiseks, aruandluseks ja kontrolliks, tagades sel viisil kohustuste, meetmete ja toetuse läbipaistvuse. Kokkuleppe tulemusena tuleks viimistleda 1. jaanuaril 2013. algavat perioodi hõlmav õiguslikult siduv kokkulepe eelistatavalt kuue kuu jooksul pärast Kopenhaageni konverentsi.
33. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu mitme riigi antud lubadusi vähendada heitkoguseid. Meie ühine eesmärk peab olema hoida globaalne soojenemine allapoole teaduslikel andmetel põhinevat kaht kraadi. Mõned osalised ei ole veel esitanud sellele eesmärgile vastavaid pakkumisi. Euroopa Ülemkogu kutsub neid üles oma pakkumised viivitamata esitama.
34. Euroopa Liit tegutseb kliimamuutustega võitlemise eesliinil. Osana 2012. aasta järgset perioodi hõlmavast ülemaailmsest ja laiaulatuslikust kokkuleppest kordab EL taas oma tingimuslikku pakkumist viia heitkoguste vähendamine 2020. aastaks 30 %-ni võrreldes 1990. aasta tasemega, tingimusel et teised arenenud riigid kohustuvad saavutama sellega võrreldava heitkoguste vähendamise taseme ning arengumaad annavad igaüks oma kohustustele ja suutlikkusele vastava panuse.

35. Kopenhaageni kokkulepe peaks sisaldama sätteid viivitamatu tegutsemise kohta alates 2010. aastast. Euroopa Ülemkogu tunnistab, et selleks läheb vaja suuremahulist finantstoetust. Rahvusvahelise üldsuse kiire toetus peaks tähendama spetsiifilist ja eraldi abi kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks ning kliimamuutustega võitlemise suutlikkuse tugevdamiseks, pöörates erilist tähelepanu vähim arenenud riikidele. EL kutsub arenenud riike üles teatama, milline on nende panus sellesse toetusesse. ELi liikmesriigid on valmis kiiresse rahastamisse panustama vähemalt [X] miljardit eurot aastatel 2010–2012.

V. Laienemine

[täiendatakse välisasjade nõukogu arutelude põhjal]

VI. Välissuhted

Idapartnerlus ja Vahemere Liit

36. Euroopa Ülemkogu tervitab idapartnerluse rakendamise alustamist pärast selle käivitamist 7. mail 2009 Prahast toimunud tippkohtumisel ning võtab rahuloluga teadmiseks hiljutised sammud ELi ja selle partnerite suhete tugevdamiseks ja süvendamiseks. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et Euroopa Liit on võtnud kohustuseks idapartnerlust edasi rakendada ja edendada partnerriikide Euroopa integratsiooni.

37. Euroopa Ülemkogu rõhutab ELi ja Vahemere piirkonna partnerriikide tõhustatud partnerluse tähtsust ning tervitab suhete kindlustamise protsessi ja samuti püüdlusi tugevdada koostööd ja dialoogi ning Vahemere Liidu struktuuride loomist.

Iraan

38. Euroopa Ülemkogu tervitab lisatud avaldust Iraani kohta.

[arutatakse välisasjade nõukogus]
